

BELEIDSPLAN STICHTING ERFGOEDPLATFORM APELDOORN 2024 - 2027

Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan 2024 - 2027 van de Stichting Erfgoedplatform Apeldoorn. Met dit plan wordt beoogd richting te geven aan het beleid en de activiteiten van de stichting. Het bestuur van de Stichting Erfgoedplatform Apeldoorn wil met dit beleidsplan uitvoering geven aan het onder de aandacht brengen van de betekenis van erfgoed, cultuurhistorie en bouwkunst in de Apeldoornse samenleving.

In het vervolg van dit beleidsplan zal de stichting aangeduid worden als EPA.

Erfgoed ontleent zijn betekenis aan de waarde die mensen er aan toekennen. Die waarde verandert met de tijd. Het is een dynamisch proces en een samenleving maakt telkens opnieuw keuzes over wat men de moeite waard vindt om door te geven aan volgende generaties.

In veel steden in Nederland stond na de Tweede Wereldoorlog bij beleidsmakers en bevolking niets in de weg om een geheel nieuwe stad te bouwen vanuit moderne principes en nieuwe opvattingen. Daarvan zijn veel sporen terug te vinden die nu langzamerhand deel gaan uitmaken van nieuwe vormen van erfgoed.

Pas aan het einde van de twintigste eeuw veranderden de opvattingen in de stad over de sporen die uit het verleden nog zichtbaar aanwezig zijn of al zijn verdwenen. Die belangstelling loopt, zij het wat vertraagd, parallel met landelijke ontwikkelingen waarbij erfgoed en cultuurhistorie kunnen rekenen op steeds meer belangstelling. Met de globalisering en internationalisering is er gelijktijdig steeds meer behoefte aan datgene wat dichtbij is:

- a. lokale identiteit
- b. de geborgenheid van de eigen wijk
- c. de eigen straat
- d. de eigen familiegeschiedenis

Historie van het EPA

Voordat de Stichting Erfgoedplatform Apeldoorn eind december 2012 werd opgericht, bestond er al een lichte vorm van samenwerking tussen een aantal organisaties.

In de begin jaren (periode tot 2006) op initiatief en onder leiding van de gemeente Apeldoorn en na 2006 onder wisselend voorzitterschap van één van de deelnemende organisaties.

Geleidelijk aan sloten steeds meer organisaties bij de samenwerking aan.

Vanuit de gemeente Apeldoorn kwam rond het jaar 2010 het verzoek om meer structuur in de samenwerking aan te brengen. Tevens wilde de gemeente af van de financiële bijdragen aan een aantal van de deelnemende organisaties.

Na ampel beraad werd door de deelnemende organisaties besloten om een stichting op te richten om de gezamenlijke belangen te behartigen alsmede de jaarlijkse subsidie van de gemeente Apeldoorn te beheren en toe te kennen aan de activiteiten van de stichting EPA.

Gestart op 1 januari 2013 met 12 organisaties zijn er momenteel 23 organisaties aangesloten bij de stichting EPA.

Aanpassing aan de strategische ontwikkelingen

In de economische concurrentiestrijd tussen gemeenten onderling krijgen erfgoed en cultuurhistorie zelfs een nieuwe plaats toebedeeld. Het specifieke DNA van een stad, de kenmerken die de ene gemeenschap onderscheiden van de andere en die mede geworteld zijn in het verleden, gaan meer en meer een rol spelen bij de citymarketing en citybranding.

Het vestigingsbeleid hangt mede af van de aandacht voor cultuur(historie) in de stad. Steden doen hun best om Culturele Hoofdstad van Europa te worden, zetten zich in om op de Werelderfgoedlijst te komen en organiseren steeds meer en steeds vaker 'typische' evenementen waarbij het verleden een belangrijke rol speelt, te weten van het Dickens Festival tot Drakenbootfestival, van Sail Amsterdam (Vlissingen, Den Helder, Delfzijl) tot Stad van Jeroen Bosch.

De belangstelling onder de bevolking voor cultuurhistorie, bouwkunst en erfgoed is sterk gegroeid. Er ontstaat rumoer als een karakteristiek gebouw dreigt te worden afgebroken, er is steun voor hergebruik, herbestemming en renovatie. Binnen de bestemmingsplannen is een aparte paragraaf verplicht gesteld voor cultuurhistorische analyses.

Doelstellingen van het EPA

Inmiddels zijn er in de gemeente Apeldoorn een groot aantal (vrijwilligers)organisaties actief, die zich op een of andere manier met cultuurhistorie bezighouden. Ze zijn als het ware de rentmeesters van het Apeldoorns erfgoed uit het verleden en het toekomstig erfgoed. Het EPA is de plaats waar deze organisaties elkaar ontmoeten en met elkaar samenwerken, waarbij de eigen identiteit van de aangesloten organisaties dient te worden gewaarborgd.

Voor de komende jaren wil het EPA samen met de aangesloten (vrijwilligers)organisaties werken aan een programma waarin cultuurhistorie, bouwkunst en materieel en immaterieel erfgoed centraal staan. Dat leidt tot een programma dat past bij de ontwikkelingen van de stad van vandaag en dat vanuit een cultuurhistorische invalshoek kan bijdragen tot het vinden van antwoorden op eigentijdse vraagstukken en nieuwe perspectieven laat zien vanuit het verleden.

Een programma dat kan rekenen op belangstelling bij de Apeldoornse bevolking, een positieve bijdrage levert aan het culturele leven in de gemeente en haar dorpen en nieuwe betekenis geeft aan erfgoed. Het EPA wil op deze manier, in samenwerking met wijkraden / buurtcomités laten zien dat erfgoed en cultuurhistorie horen bij een moderne stad en wezenlijk kunnen bijdragen aan een mooiere samenleving waar mensen zich thuis voelen.

Naast het culturele leven in de stad zal ook nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het erfgoed in de tot de gemeente Apeldoorn behorende dorpen, die vele historische elementen bevatten. Middels het betrekken van de dorpsraden en/of historische verenigingen zal getracht worden de geschiedenis van de twaalf tot de gemeente Apeldoorn behorende dorpen levendig te houden.

Organisatie en werkwijze van het EPA

Het EPA kent drie geledingen, te weten het Dagelijks Bestuur, het Algemeen Bestuur en de Deelnemersraad.

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit slechts drie personen, te weten een voorzitter, secretaris en penningmeester, aangevuld met een adviseur voor communicatie en public relations.

Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door de leden van het Dagelijks Bestuur, aangevuld met vertegenwoordigers van Apeldoorns Gidsen Collectief, CODA, Stichting Apeldoornse Monumenten en de Vereniging Oud Apeldoorn.

De Deelnemersraad is het hoogste orgaan binnen het EPA en bestaat momenteel uit vertegenwoordigers van drieëntwintig organisaties.

Het Algemeen Bestuur draagt zorg voor het besturen van het EPA, waaronder begrepen:

- a. de vaststelling van een meerjarenbeleidsplan
- b. de vaststelling van een activiteitenplan per kalenderjaar
- c. de vaststelling van een begroting per kalenderjaar
- d. het afleggen van verantwoording over het beleid en de financiën per kalenderjaar middels het uitbrengen van een jaarverslag inclusief jaarrekening
- e. het vaststellen van het beleid voor de communicatie en PR (public relations)
- f. de vaststelling van selectiecriteria voor deelname in het EPA
- g. de vaststelling van het beleid ten aanzien van de overheid, bedrijfsleven en particuliere organisaties en instellingen

Werkwijze van het EPA:

De belangrijkste kernwoorden van het EPA zijn: **inspireren, samenwerken en zorgen voor samenhang**. Door elkaar te inspireren, samen te werken in projecten, onderling kennis uit te wisselen en elkaars visies en opvattingen te delen, wordt bijgedragen aan de onderlinge samenhang binnen het EPA.

Voor het EPA is samenwerking van organisaties en samenhang van cultuurhistorie een belangrijk uitgangspunt. Immers door meer samenwerking en meer samenhang realiseren we een grotere aantrekkingskracht en een sterkere uitstraling. Andere organisaties willen zich met ons en met onze cultuurhistorie identificeren. Zo kunnen we tegelijkertijd inspiratiebron en vliegwiel zijn, voor ons zelf en voor anderen.

Terwijl elke aangesloten organisatie vooral bezig is met de activiteiten die betrekking hebben op de eigen doelstelling en identiteit, biedt het EPA juist toegevoegde waarde door de onderlinge samenwerking en samenhang te stimuleren. We zoeken naar gemeenschappelijke noemers en stimuleren deelname aan elkaars projecten en andere activiteiten.

Het EPA is de aangewezen inspiratiebron vanwege de ideeën, kennis en visie die zijn ontstaan tussen de aangeslotenen. Het EPA is het vliegwiel en kenmerkt zich door gezamenlijke activiteiten en kan daardoor nieuwe initiatieven in gang zetten en andere er bij betrekken.

Het EPA staat voor de betekenis en het belang van cultuurhistorie in de gemeente Apeldoorn en ziet zich zelf meer als energiecentrum dan als traditionele belangenbehartiger.

Naar binnen toe inspireert het EPA zich door excursies te organiseren, sprekers uit te nodigen over belangrijke en interessante onderwerpen en waar nodig zijn expertise aan te wenden om de aangesloten organisaties te verdiepen. Naar buiten toe inspireert het EPA anderen en laat de importantie zien van cultuurhistorie door:

- a. het ondersteunen en faciliteren van de aangesloten organisaties
- b. het organiseren van Historisch Cafés
- c. het uitbrengen van de maandelijkse nieuwsbrief *Ruimte voor Erfgoed*
- d. het geven van informatie over zijn werkzaamheden tijdens manifestaties, beurzen, etc.
- e. het verzorgen van presentaties over de activiteiten van het EPA en de aangesloten organisaties
- f. het verzorgen van de websites www.erfgoedplatformapeldoorn.nl, www.geheugenvanapeldoorn.nl en www.hetgroteverhaalvanapeldoorn.nl
- g. het communiceren via sociale media
- h. het faciliteren en ondersteunen van gezamenlijke manifestaties, zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse Open Monumentendagen
- i. het verlenen van medewerking aan manifestaties van derden, zoals Evacuatie september 1944 (80 jaar 2024), viering 80 jaar Vrijheid (2025), etc.
- j. het op verrassende wijze cultuurhistorie in de gemeente Apeldoorn zichtbaar te maken w.o. het restaureren c.q. plaatsen van objecten.
- k. Het geven van advies over straatnaamvoorstellen van de gemeente Apeldoorn
- l. Het verstrekken van bijdragen middels het Fonds Apeldoornse Historische Publicaties aan uitgave van boeken, magazines, etc over de geschiedenis van de gemeente Apeldoorn.

Het EPA werkt samen aan projecten die door één of meerdere van de aangesloten organisaties zelf worden ingebracht en zorgt voor meer onderlinge samenhang daarbij. Het ontwikkelt geen afzonderlijk inhoudelijk activiteitenprogramma dat afbreuk kan doen aan de initiatieven van de aangesloten organisaties.

Naast bovengenoemde activiteiten krijgen het EPA en de aangesloten organisaties de laatste tijd veel vragen om medewerking en financiële betrokkenheid bij het uitbrengen van boeken en/of publicaties over de geschiedenis van Apeldoorn, het (voormalige) bedrijfsleven alsmede bijzondere personen.

Daarnaast wordt het EPA benaderd om zijn medewerking te verlenen bij de restauratie en herplaatsing van bijzondere objecten en voorwerpen, die een relatie hebben met de historie van Apeldoorn (zoals de panelen over het vml. TBC sanatorium, de herinneringssteen over Röntgen in de Hoofdstraat en het ontwerpen van een monument voor de totstandkoming van de bosvijver in park Berg en Bos).

Beleid ten aanzien van bestedingen en middelen

Het EPA hanteert drie beleidslijnen die aansluiten bij de statutaire bepalingen:

- a. het ontplooiën van activiteiten voor het EPA als geheel
- b. het ontplooiën van activiteiten verbonden aan objecten en opstallen
- c. het ontplooiën van activiteiten voor de uitgifte van publicaties

Het jaarlijks te ontvangen subsidiebedrag van de gemeente Apeldoorn wordt op grond hiervan globaal verdeeld worden in de verhouding:

a. activiteiten	80 %
b. objecten/opstallen	10 %
c. publicaties	10 %

mits er voldoende kwalitatief goede aanvragen worden ingediend.

Nb. naast budgetreserveringen zullen eventuele gelden van derden aan de desbetreffende budgetten worden toegevoegd.

De vertaling van de voorgenomen activiteiten in dit beleidsplan is weergegeven in een Meerjaren Activiteitenplan 2024 – 2027.

Voor deze activiteiten en onderwerpen zijn financiële middelen nodig, waarvoor de huidige subsidie van de gemeente Apeldoorn niet altijd toereikend zal zijn. Voor aanvullende externe middelen zal het EPA een beroep doen op de inwoners van Apeldoorn middels crowd-funding en/of provinciale en landelijke organisaties alsmede het benaderen van fondsen.

Naast het gemeentelijk toegekende budget zal het EPA afzonderlijke budgetten reserveren voor de verantwoording van de ontvangen bijdragen van derden. Dit betekent dat in de resultatenrekening ook aparte budgetverantwoordingen worden vermeld en ook op de Balans per boekjaar zichtbaar zullen worden gemaakt. Op deze wijze kan verantwoording worden afgelegd aan alle organisaties en personen, die een bijdrage hebben geleverd.

Meerjaren Programma Begroting (MPB) gemeente Apeldoorn 2023-2026

In Programma 8 Cultuur, erfgoed, evenementen en sport staan de ambities en speerpunten vermeld en wel als volgt:

Ambities Cultuur & Erfgoed

Cultuur & Erfgoed bepalen in grote mate de identiteit van Apeldoorn, ze laten zien waar we vandaan komen, wie we zijn en wat we kunnen worden. We werken aan het versterken van het Apeldoorns Karakter. Dit doen we op basis van de opgaves die geformuleerd zijn in het coalitieakkoord en langs de lijn van de Cultuur- en Erfgoednota 2021 – 2024 'Apeldoorns Karakter'. Om aan te blijven sluiten bij de samenleving, ontwikkelt het cultuur- en erfgoedaanbod met het publiek mee. Iedere inwoner van Apeldoorn kan Cultuur & Erfgoed beleven en hieraan zijn eigen bijdrage.

Speerpunten Cultuur & Erfgoed

Hoe ziet Apeldoorn er uit in 2040? Ons vertrekpunt is het Apeldoorn dat gevormd en omringd is door dorpen in een rijk geschakeerd buitengebied. We

zijn stad en dorp. Dat is ons DNA en dat verandert niet nu we een schaa sprong gaan maken.

We vergroten de herkenbaarheid van Apeldoorn. We geven met erfgoed en cultuur meer kleur aan de (binnen)stad. We plaatsen nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte, werken aan herstel en beleving van erfgoed en zorgen voor bijzondere evenementen. We laten Apeldoorn meer zien, in samenhang met natuur en landschap.

De groene en duurzame uitstraling van Apeldoorn vinden we belangrijk. Binnen het Erfgoedfonds continueren we de duurzaamheidsdienst en de regeling cultuurlandschappen. Bij nieuwe kunstwerken houden we expliciet rekening met het groene karakter van Apeldoorn.

Het EPA onderschrijft van harte de hierboven geformuleerde speerpunten en tracht middels het organiseren van activiteiten, het herstellen van objecten met een historische achtergrond en het publiceren van de geschiedenis over Apeldoorn en de dorpen hieraan uitvoering te geven.

Erfgoededucatie

Het EPA is voornemens het reeds in de afgelopen jaren gestarte beleid aan erfgoededucatie te continueren en zo mogelijk te verbreden.

Erfgoededucatie neemt binnen het onderwijs een steeds belangrijker plaats in. Binnen een aantal regio's in Nederland wordt al gewerkt aan een doorgaande leerlijn erfgoededucatie. Er is echter te weinig goed educatief materiaal betreffende materieel- en immaterieel erfgoed beschikbaar. Teneinde de erfgoededucatie voor de jongeren te borgen is het van belang de jongeren bij de diverse projecten van het EPA te betrekken.

Dit heeft in het jaar 2022 geleid tot de inschakeling van bijna 30 jongeren van het Veluws College Mheenpark aan de Open Monumenten Dagen in het 2^e weekend van september. Onder leiding van een enthousiaste docent hebben zij zelf flyers gemaakt over de geschiedenis van de monumenten, waar zij tijdens de OMD als vrijwilliger ingezet werden; naderhand hebben zij een verslag gemaakt over hun ervaringen.

Ook hebben leden van de Jongerenraad Apeldoorn meegewerkt aan de OMD 2022, terwijl daarnaast diverse jongeren zich in het kader van MAS (maatschappelijke stage) gemeld hebben om mee te doen de OMD.

Beleid ten aanzien van baathouders

De baathouders van het EPA zijn natuurlijk de aangesloten organisaties zelf en hun achterban. Het is een kern van ongeveer 4500 enthousiaste en bevrogen personen, die bijdragen aan onze gezamenlijke ideeën, kennis en visie.

Vanuit deze kern wordt geprobeerd anderen te inspireren en bij onze activiteiten te betrekken:

- a. bestuurders, politici en ambtenaren
- b. ondernemers
- c. leerlingen, studenten en docenten
- d. toeristen
- e. overige inwoners van onze gemeente inclusief de dorpen

Aldus probeert het EPA zijn kern te versterken en te verstevigen. De intentie is te werken vanuit de kern naar buiten, maar laat zich natuurlijk ook inspireren door wat er buiten zijn kern gebeurt.

Een van de belangrijkste partners is vanzelfsprekend de gemeente Apeldoorn. Alle door het EPA te ondernemen activiteiten hebben betrekking op of worden specifiek voor de samenleving van de stad Apeldoorn en haar dorpen georganiseerd.

ANBI-Status

Gelet op de doelstelling en activiteiten van het EPA beschikt de stichting over de ANBI-Status (Algemeen Nut Beogende Instelling). Het beschikken over deze status leidt ertoe dat giften aan het EPA fiscaal aftrekbaar zijn, uiteraard binnen de kaders van de vigerende fiscale regelgeving. Tevens brengt de ANBI-Status een aantal verplichtingen met zich mee ten aanzien van transparantie. Middels het publiceren op de website van het beleidsplan en het jaarlijks uit te brengen jaarverslag inclusief jaarrekening wordt hieraan voldaan.

Apeldoorn, november 2023
namens het bestuur van het EPA en de aangesloten organisaties,

Ben Mouw, voorzitter